

**Program szkolenia
dla osób realizujących zadania
z zakresu doradztwa zawodowego
moduł XII**

**Monitorowanie i ewaluacja zadań
realizowanych w zakresie doradztwa
zawodowego w szkołach i placówkach
systemu oświaty**

Moduł XII

Tytuł: Monitorowanie i ewaluacja zadań realizowanych w zakresie doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach systemu oświaty

Cel ogólny: Monitoring i ewaluacja działań z obszaru doradztwa zawodowego

Cele szczegółowe:

Uczestnik:

1. Wyjaśnia istotę monitoringu doradztwa zawodowego w szkole;
2. Analizuje kartę monitoringu doradztwa zawodowego w szkole;
3. Porządkuje proces ewaluacji;

Szczegółowe treści:

1. monitorowanie działań,
2. karta monitoringu.
3. etapy ewaluacji,
4. działania w procesie ewaluacji.

Metody i formy pracy:

1. dyskusja,
2. dopasowanka,
3. mini wykład.

Środki dydaktyczne:

1. przykładowa lista działań doradczych w szkole (załącznik nr 1),
2. karta monitoringu (załącznik nr 2),
3. przykładowe różnice między monitoringiem a ewaluacją – (załącznik nr 3),
4. przykładowe działania z zakresu ewaluacji – pocięte (załącznik nr 4),
5. nazwy etapów ewaluacji – do pocięcia (załącznik nr 5),
6. opis etapów i działań do zegara ewaluacji (załącznik nr 6),

7. schemat zegara ewaluacji pusty (załącznik nr 7),
8. schemat zegara ewaluacji wypełniony (załącznik nr 8).

Zasoby:

- Mazurkiewicz G. (red.), *Jak być jeszcze lepszym. Ewaluacja w edukacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012,
- „Ewaluacja w szkole i w przedszkolu” materiały edukacyjne i narzędzia badawcze dla nauczycielek i nauczycieli pod redakcją Agnieszki Borek i Magdaleny Tędziągolskiej <http://eraewaluacji.pl/assets/Ewaluacja-w-szkole-i-przedszkolu.pdf> (dostęp: 24.02.2018 r.)
- „Różne drogi ewaluacji – poradnik dla dyrektorów szkół i placówek pod redakcją Agnieszki Borek i Emilii Kowalczyk-Rumak <http://eraewaluacji.pl/assets/Różne-drogi-ewaluacji-poradnik-dla-dyrektorów-szkół-i-placówek.pdf> (dostęp: 24.02.2018 r.)

Przewidywany czas: - 90 minut

Proponowany przebieg:

1. Działania doradcze w szkołach – 10 min.

Na flipcharcie wypisujemy działania doradcze, które mogą być realizowane w szkołach. (załącznik nr 1). Uczestnicy zaznaczają „znacznikami” działania, które są realizowane w ich szkole/ placówce.

Podsumowanie: *Czy ktoś nie zaznaczył żadnego działania ? Jak sądzicie czy są szkoły, które nie realizują żadnego z wymienionych działań? Dlaczego często szkoły twierdzą, że nie realizują doradztwa zawodowego?*

Moderowanie dyskusji o tym, że szkoły często realizują działania doradcze, lecz nie mają takiej świadomości. Monitorowanie działań wzmacnia świadomość realizowanych działań i jest też potwierdzeniem spełnienia wymagania w tym zakresie.

2. Istota monitorowania działań doradczych – 15 min.

Prowadzący zadaje pytanie: *Na czym polega monitorowanie?*

Następnie podaje przykładowe definicje.

Dla prowadzącego: Monitorowanie to - zorganizowany sposób obserwacji, zwykle ciągły i długoterminowy. Monitorowanie – systematyczne działania prowadzone w szkole lub placówce obejmujące zbieranie i analizę informacji o działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki.

Należy zwrócić uwagę, aby monitorowanie było skuteczne, ale nie uciążliwe. Tak, aby nie zdominowało istoty pracy pedagogicznej/ wychowawczej/ doradczej nauczycieli.

W odniesieniu do monitorowania działań z zakresu doradztwa zawodowego będziemy zbierać informacje o działaniach, które realizują cele z zakresu doradztwa zawodowego. Aby monitoring był skuteczny i efektywny proces należy rozpocząć od określenia celu monitoringu, poniżej przykładowe cele:

Cel monitorowania:

- stopień i zakres osiągnięcia założonych celów lub wybranego celu z działań doradczych lub WSDZ (cel jakościowy);
- ilość realizowanych działań doradczych w poszczególnych klasach (cel ilościowy).

Przed rozpoczęciem monitorowania warto poznać, wskazać narzędzia, aby dokonać ich wyboru i ocenić przydatność w procesie monitorowania. Prowadzący przedstawia arkusz do monitorowania (załącznik nr 2).

2. Monitoring a ewaluacja – 15 min.

Prowadzący pyta: *Czy monitoring jest tożsamy z ewaluacją?* Uczestnicy wskazują różnice (przykład załącznik nr 3). Prowadzący podsumowuje istotę różnic między monitoringiem a ewaluacją.

Dla prowadzącego: Można wskazać rodzaje ewaluacji – mini wykład.

3. Zegar ewaluacji, czyli jaki to etap ? – 50 min.

Uczestnicy pracując w grupach układają w kolejności poszczególne przykładowe działania z zakresu ewaluacji (załącznik nr 4). Po zakończeniu pracy w grupach sprawdzamy kolejność działań, porównujemy, dyskutujemy.

Następnie uczestnicy próbują nazwać poszczególne etapy (działania). Jeśli grupa ma duże doświadczenia w zakresie ewaluacji nazywają sami, jeśli mniejsze, możemy wykorzystać gotowe elementy załącznika nr 5. Prowadzący pokazuje (odsłania) na zegarze kolejne etapy ewaluacji Uczestnicy dyskutują, co zawiera poszczególne etapy. (załącznik nr 6).

Podsumowanie: *Który etap jest często pomijany, a ważny w ewaluacji?*

Pytanie do „Koperty Autorefleksji”:

Powodzenie ewaluacji/ monitoringu zależy od

Załącznik nr 1

Przykładowa lista działań doradczych w szkołach:

- lekcja doradcze,
- lekcje wychowawcze o mocnych stronach,
- spotkania z przedstawicielami zawodów,
- spotkanie z przedstawicielami uczelni i/ lub szkół,
- targi edukacyjne,
- dzień talentów,
- pokazy umiejętności uczniów,
- spotkanie z doradcą zawodowym,
- informacje o rynku pracy,
- pisanie CV,
- przygotowanie do prezentacji/wystąpień,
- prezentacje o zawodach,
- badanie predyspozycji,
- wycieczki do zakładów pracy,
- badanie losów absolwentów,
- dzień nauki.

Załącznik nr 2 Karta monitoringu

Data wydarzenia	Klasa Liczba osób	Lekcja doradcza	Wizyta w firmie	Spotkanie o zawodach	Targi edukacyjne	Dzień talentów	Cele doradcze (wpisz numer celu)	Inne informacje
25.02.2018 r	II a 23 osoby	x					1,2	
04.03.2018 r	Ia, Ib, Ic			x			2,3	

Cele zajęć doradczych:

Należy wpisać cele z WSDZ i ponumerować

Załącznik nr 3 Przykładowe różnice między monitoringiem a ewaluacją

	MONITORING	EWALUACJA
CEL	Zweryfikowanie, czy program postępuje zgodnie z planem.	Oszacowanie rzeczywistych efektów programu. Ocena zasadności programu w danej formie
Zakres	Wąski Rejestrowanie postępów z prowadzonych działań. Jeśli występuje element oceny to dotyczy tylko stopnia realizacji założonych celów.	Szeroki i / lub wąski Szersze spojrzenie na działania oraz sposób ich prowadzenia.
Moment badania	Ciągły - w czasie trwania programu	Punktowy - na początku, w trakcie i po zakończeniu programu (ewaluacje ex-ante, mid-term, ex-post) lub Ciągły – w trakcie trwania programu (ewaluacja on-going)
Podmioty realizujące badania	Nauczyciele	Ewaluacja zewnętrzna – zewnętrzni eksperci; Ewaluacja wewnętrzna -
Używane dane i ich źródła	Zestandaryzowane, zbierane regularnie według określonych wskaźników Uzyskiwane od realizujących działania – wykonawców projektów Głównie ilościowe, zdarzają się jakościowe.	Dane pochodzące z badań zarówno ilościowe jak i jakościowe
Metody	Oparte na procedurach głównie administracyjnych - zapisanych w dokumentach regulujących funkcjonowanie programu.	Zwykle multidyscyplinarne, różne metody ilościowe i jakościowe.
Sposób realizacji	Zbieranie danych - weryfikacja Systematyczne zbieranie ustalonego na początku zestawu danych.	Zbieranie danych wnioski, rekomendacje
Efekty badania	Podjęcie decyzji na temat kontynuacji działań w ich bieżącym kształcie lub ewentualnej zmiany działań.	Przedstawienie konkretnym adresatom wniosków oraz rekomendacji dotyczących usprawnieni

Załącznik nr 4

Przykładowe działania z zakresu ewaluacji

<p>Jakie formy doradztwa uczniowie uznają za szczególnie pomocne? Jaki zakres doradztwa powinien być realizowany na poszczególnych etapach nauki w szkole średniej? (tematyka, wymiar godzinowy, formy, itp.) Jakie są oczekiwania rodziców wobec doradztwa w szkole? Jakie są oczekiwania wobec doradcy zawodowego? (ze strony uczniów, wychowawców, dyrekcji, pedagoga, rodziców, ...)</p>	<p>Dokumentacja zrealizowanego doradztwa zawodowego (Karty Doradztwa, Indywidualne Plany Działania, programy doradztwa indywidualnego i grupowego, nagrania filmowe zajęć prowadzonych w ramach doradztwa). Potencjalni wykonawcy: pedagog szkolny posiadający także kompetencje w zakresie ewaluacji, firma zewnętrzna specjalizująca się w ewaluacji, która realizowała badania ewaluacyjne na potrzeby szkoły,</p>
<p>Dyrektor szkoły, doradca zawodowy, pedagog, psycholog, wychowawcy klas</p>	<p>Proces doradztwa dla uczniów wszystkich klas I LO w Toruniu (indywidualne i grupowe) zrealizowanego w roku szkolnym 2016/2017</p>
<p>Celem badania jest dokonanie oceny procesu doradztwa zawodowego, prowadzonego w I Liceum Ogólnokształcącym w Toruniu według ściśle ustalonych kryteriów ewaluacyjnych (skuteczności, użyteczności, adekwatności, synergii), w szczególności określenie wpływu działań na decyzje i losy uczniów i absolwentów, oraz sformułowanie rekomendacji do planu doradztwa na kolejny rok szkolny.</p>	<p>Dobór próby badawczej/ustalenie respondentów: 7 dni opracowanie i przetestowanie narzędzi: 20 dni zbieranie danych: 30 dni analiza zebranych danych i opracowanie wyników: 20 dni napisanie raportu: 7 dni</p>

<p>Analiza dokumentacji z doradztwa zawodowego w roku szk. 2016/2017 Przeprowadzenie ankiety wśród rodziców (uczniów i absolwentów I LO) Wywiady grupowe (uczniowie) Wywiady indywidualne (wychowawcy)</p>	<p>badanie ankietowe - opracowanie kwestionariusza ankiety wywiady grupowe- opracowanie kwestionariusza wywiadu wywiady indywidualne - opracowanie kwestionariusza wywiadu analiza danych zastanych - opracowanie "formatki" do zestawienia danych</p>
<p>Analiza dokumentacji z doradztwa zawodowego w roku szk. 2016/2017 Przeprowadzenie ankiety wśród rodziców (uczniów i absolwentów I LO) Wywiady grupowe (uczniowie) Wywiady indywidualne (wychowawcy)</p>	<p>Stworzenie tabel i wykresów, podsumowanie wyników ilościowych i jakościowych. Sformułowanie wniosków i rekomendacji</p>
<p>Przedstawienie raportu, wyników badania i rekomendacji.</p>	<p>Wprowadzenie danych do systemu, policzenie wyników, opracowanie wykresów,</p>

Załącznik nr 5

Nazwy etapów ewaluacji

SFORMUŁOWANIE CELU EWALUACJI	OKREŚLENIE PRZEDMIOTU EWALUACJI	TECHNICZNE OPRACOWANIE DANYCH	WYBÓR METOD I OPRACOWANIE NARZĘDZI
USTALENIE ODBIORCÓW	POSTAWIENIE PYTAŃ KLUCZOWYCH	ANALIZA DANYCH	PRZYGOTOWANIE HARMONOGRAM
IDENTYFIKACJA ZASOBÓW I WYKONAWCÓW	SFORMUŁOWANIE KRYTERIÓW	PREZENTACJA RAPORTU	ZBIERANIE DANYCH

Załącznik nr 6
Opis etapów i działań do zegara ewaluacji

	DZIAŁANIE	PRZYKŁAD	OPIS
		ETAP PLANOWANIE	
1.	Sformułowanie celu ewaluacji	Celem badania jest dokonanie oceny procesu doradztwa zawodowego, prowadzonego w I Liceum Ogólnokształcącym w Toruniu według ściśle ustalonych kryteriów ewaluacyjnych (skuteczności, użyteczności, adekwatności, synergii), w szczególności określenie wpływu działań na decyzje i losy uczniów i absolwentów, oraz sformułowanie rekomendacji do planu doradztwa na kolejny rok szkolny.	Określenie, po co robiona jest ewaluacja, czego dotyczy i jakie tematy są istotne dla ewaluatorów, by inicjatorzy ewaluacji mogli jak najpełniej wykorzystać jej wyniki
2.	Ustalenie odbiorców	Dyrektor szkoły, doradca zawodowy, pedagog, psycholog, wychowawcy klas	Ustalenie, kto w swoich działaniach będzie zainteresowany wynikami i wnioskami z ewaluacji, kto będzie zaangażowany w planowanie (później także realizację) doradztwa w szkole
3.	Identyfikacja zasobów i wykonawców	Dokumentacja zrealizowanego doradztwa zawodowego (Karty Doradztwa, Indywidualne Plany Działania, programy doradztwa indywidualnego i grupowego, nagrania filmowe zajęć prowadzonych w ramach doradztwa, dokumentacja zdjęciowa). Potencjalni wykonawcy: pedagog szkolny posiadający także kompetencje w zakresie ewaluacji, firma zewnętrzna specjalizująca się w ewaluacji, która realizowała badania ewaluacyjne na potrzeby szkoły,	Stwierdzenie, czym przydatnym dla ewaluacji doradztwa dysponuje szkoła, co posiada (z zasobów ludzkich, materialnych). Przyjrzenie się, kto może podjąć się ewaluacji doradztwa.
		ETAP PROJEKTOWANIE	
4.	Określenie przedmiotu ewaluacji	Proces doradztwa dla uczniów wszystkich klas I LO w Toruniu (indywidualne i grupowe) zrealizowanego w roku szkolnym 2016/2017	Określenie, co będzie poddawane procesowi ewaluacji,

5.	Postawienie pytań kluczowych	<p>Jakie formy doradztwa uczniowie uznają za szczególnie pomocne?</p> <p>Jaki zakres doradztwa powinien być realizowany na poszczególnych etapach nauki w szkole średniej? (tematyka, wymiar godzinowy, formy, itp.)</p> <p>Jakie są oczekiwania rodziców wobec doradztwa w szkole?</p> <p>O co powinno być wzbogacone doradztwo zawodowe?</p> <p>Z czego należy zrezygnować?</p> <p>Jakie są oczekiwania wobec doradcy zawodowego? (ze strony uczniów, wychowawców, dyrekcji, pedagoga, rodziców ...)</p>	Sformułowanie pytań, na które ewaluacja ma dostarczyć odpowiedzi (określenie, czego nie wiemy a jest to ważne i przydatne do zaplanowania doradztwa zawodowego na nowy rok szkolny)
6.	Sformułowanie kryteriów	<p>skuteczność doradztwa,</p> <p>użyteczność doradztwa,</p> <p>adekwatność doradztwa,</p> <p>synergia działań na rzecz projektowania rozwoju zawodowego ucznia</p>	Wybór spośród kryteriów ewaluacji tych, które mają zastosowanie w realizacji celu naszego badania
7.	Wybór metod i opracowanie narzędzi	<p>badanie ankietowe - opracowanie kwestionariusza ankiety</p> <p>wywiady grupowe - opracowanie kwestionariusza wywiadu</p> <p>wywiady indywidualne - opracowanie kwestionariusza wywiadu</p> <p>analiza danych zastanych - opracowanie "formatki" do zestawienia danych</p>	Ustalenie, jakie metody zostaną zastosowane (w zależności od potrzeb- do badań ilościowych, jakościowych), aby uzyskać odpowiedzi na pytania kluczowe. Przygotowanie i przetestowanie narzędzi do wybranych metod badawczych
8.	Przygotowanie harmonogramu	<p>dobór próby badawczej/ustalenie respondentów: 7 dni</p> <p>opracowanie i przetestowanie narzędzi: 20 dni</p> <p>zbieranie danych: 30 dni</p> <p>analiza zebranych danych i opracowanie wyników: 20 dni</p> <p>napisanie raportu: 7 dni</p>	Ustalenie czynności, jakie należy wykonać, by zebrać potrzebne informacje, określenie czasu ich trwania (zależny od metod, narzędzi, wielkości zespołu badawczego i dostępności respondentów)
ETAP REALIZACJA			

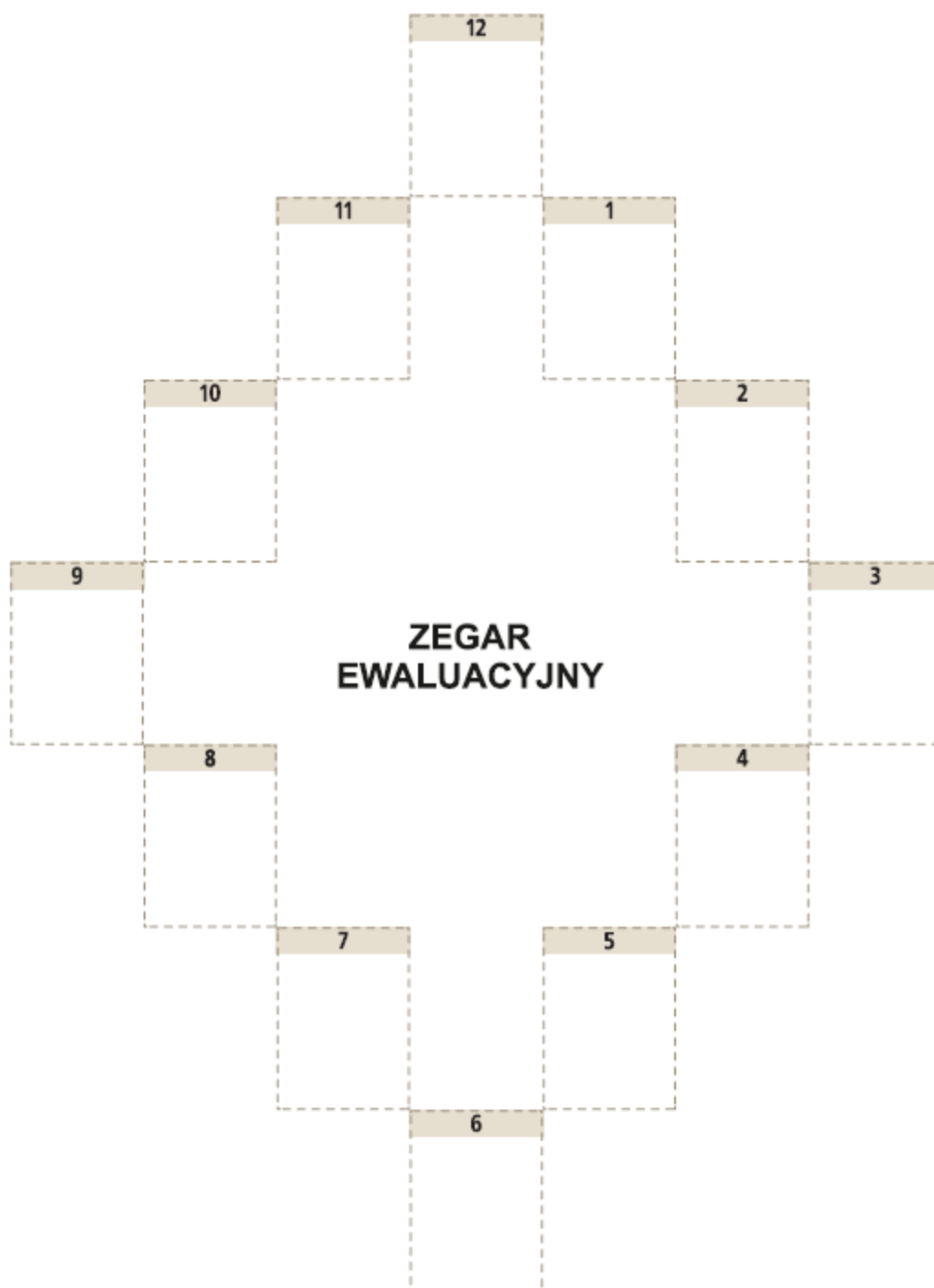

9.	Zbieranie danych	Analiza dokumentacji z doradztwa zawodowego w roku szk. 2016/2017 Przeprowadzenie ankiety wśród rodziców (uczniów i absolwentów I LO) Wywiady grupowe (uczniowie) Wywiady indywidualne (wychowawcy)	Wykonanie czynności zaplanowanych w harmonogramie, monitorowanie przebiegu procesu zbierania danych
ETAP PODSUMOWANIE			
10.	Techniczne opracowanie danych	Wprowadzenie danych do systemu, policzenie wyników, opracowanie wykresów,	Celem tego etapu jest uzyskanie wyników ilościowych z poszczególnych elementów badania ewaluacyjnego oraz wyników jakościowych. W zależności od sposobu prowadzenia badania (np. ankieta "papierowa" lub on-line, wywiad wspomagany komputerowo lub przeprowadzony metodą tradycyjną z nagraniem dźwiękowym) przebieg tego etapu i czas trwania może być zróżnicowany
11.	Analiza danych	Stworzenie tabel i wykresów, podsumowanie wyników ilościowych i jakościowych. Sformułowanie wniosków i rekomendacji	Celem tego etapu jest pokazanie obrazu badanego procesu doradztwa z różnych perspektyw (wg przyjętych kryteriów ewaluacji), znalezienie zależności między zjawiskami i procesami poddanymi ewaluacji, sformułowanie odpowiedzi na pytania kluczowe.
12.	Prezentacja raportu	Prezentacja raportu, wyników badania i rekomendacji.	Raport powinien zawierać odpowiedzi na kluczowe pytania oraz wnioski z ewaluacji i rekomendacje do przyszłych działań. Ich podstawą są przedstawione w raporcie zestawienia danych zebranych w procesie ewaluacji

Załącznik nr 7

Schemat zegara ewaluacji pusty

Załącznik nr 8 Schemat zegara ewaluacji wypełniony

